

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om tobaksaccis och 72 § i punktskattelagen

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till komplettering av regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om tobaksaccis och 72 § i punktskattelagen (RP 96/2025 rd)

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om tobaksaccis och 72 § i punktskattelagen (RP 96/2025 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till komplettering av regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om tobaksaccis och 72 § i punktskattelagen (RP 96/2025 rd) (RP 168/2025 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- lagstiftningsråd Pia Kivimies, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Jenni Oksanen, finansministeriet
- specialsakkunnig Reetta Honkanen, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Piia Lax, Skatteförvaltningen
- tullöverinspektör Anna Kallio, Tullen
- specialsakkunnig Otto Ruokolainen, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- ledande expert Toni Jääskeläinen, Finsk Handel rf
- specialsakkunnig Erica Mäkipää, SOSTE Finlands social och hälsa rf.

Skattedelegationen har fått ett skriftligt yttrande av

- Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)
- Finlands Nikotinbranch rf.

Betänkande FiUB 23/2025 rd

PROPOSITIONERNA

Proposition RP 96/2025 rd

I propositionen föreslås det att lagen om tobaksaccis och punktskattelagen ändras.

Punktskatten (accisen) på vätskor för elektroniska cigaretter och rökfria nikotinprodukter höjs med i genomsnitt 37 procent.

Dessutom föreslås det att också starka vätskor som innehåller mer än 20 milligram nikotin per milliliter och som används i elektroniska cigaretter ska bli skattepliktiga. Bestämmelserna om skatteplikt för nikotinfria vätskor för elektroniska cigaretter preciseras.

I propositionen föreslås det dessutom att punktskattefriheten på snus och rökfria nikotinprodukter som införs som resandeförsel från en annan EU-medlemsstat ska begränsas till 200 gram vardera.

Till följd av skattehöjningarna uppskattas priserna på vätskor för elektroniska cigaretter och rökfria nikotinprodukter stiga med i genomsnitt 14 procent. De föreslagna skattehöjningarna ökar intäkterna från punktskatten på tobak med cirka 30 miljoner euro på årsnivå jämfört med en situation där skatterna inte höjs.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

Proposition RP 168/2025 rd

I propositionen föreslås det att regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om tobaksaccis och 72 § i punktskattelagen (RP 96/2025 rd) kompletteras.

Den ursprungliga propositionen kompletteras genom en ändring av lagförslaget om ändring av punktskattelagen. Punktskattefriheten på snus och rökfria nikotinprodukter som införs som resandeförsel från en annan EU-medlemsstat begränsas till 1 000 gram vardera i stället för 200 gram som föreslogs tidigare.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utskottet tillstyrker propositionen, ändrad på det sätt som föreslås i den kompletterande propositionen.

Syftet med propositionen är att i enlighet med det beslut som fattades vid regeringens halvtidsöversyn höja punktskatten på vätskor för elektroniska cigaretter och nikotinpåsar med 30 miljoner euro 2026. Genom skattehöjningarna strävar man utöver skatteintäkter efter att åstadkomma en

Betänkande FiUB 23/2025 rd

prisstegring på dessa produkter och därigenom förebygga tobaksrelaterade skador. Enligt lagen om tobaksaccis är syftet med tobaksaccisen bland annat att främja de hälsopolitiska mål som skrivits in i tobakslagen. I och med förslaget höjs punktskatten (accisen) på vätskor för elektroniska cigaretter och rökfria nikotinprodukter med i genomsnitt 37 procent. Till följd av skattehöjningarna uppskattas priserna på vätskor för elektroniska cigaretter och rökfria nikotinprodukter stiga med i genomsnitt 14 procent.

Genom propositionen förtydligas dessutom bestämmelserna om skatteplikt för nikotinfria vätskor för elektroniska cigaretter i syfte att lösa det problem som konstaterats i högsta förvaltningsdomstolens prejudikat. Till denna del återställer ändringsförslaget beskattningspraxisen till läget före högsta förvaltningsdomstolens beslut sommaren 2024, som i praktiken begränsade mängden nikotinfria vätskor som omfattas av tobaksaccisen. Syftet med propositionen är dessutom att förenhetliga den skattemässiga behandlingen av nikotinvätskor av olika styrkor. Också starka vätskor som innehåller mer än 20 milligram nikotin per milliliter och som används i elektroniska cigaretter ska bli skattepliktiga.

Syftet med propositionen är också att förtydliga skattekontrollen och beskattningen av resandeförsel av snus och nikotinpåsar. I den kompletterande propositionen RP 168/2025 rd har den gräns på 200 gram för skattefri resandeförsel av snus och rökfria nikotinprodukter som föreslogs i den ursprungliga propositionen ändrats så att punktskattefriheten på snus och rökfria nikotinprodukter som införs som resandeförsel från en annan EU-medlemsstat begränsas till 1 000 gram vardera. Enligt den kompletterande propositionen motsvarar gränsen på 1 000 gram den mängd snus och nikotinpåsar som resenärer får medföra för personligt bruk enligt tobakslagen.

Enligt propositionen beräknas de föreslagna skatteändringarna öka statens intäkter från tobaksaccisen med cirka 30 miljoner euro på årsnivå jämfört med en situation där skattenivåerna inte ändras. Ökningen av intäkterna från tobaksaccisen 2026 stannar på cirka 10 miljoner euro på grund av inverkan av redovisningsperioderna för punktskatten samt på grund av att de skattskyldiga kan förutses förbereda sig på skattehöjningarna genom att lagra produkter före skattehöjningen. Uppskattningarna av skatteintäkterna är emellertid förenade med betydande osäkerhet, står det i propositionen.

Sakkunniga har välkomnat att punktskatten på elektroniska cigaretter och nikotinpåsar höjs samt att starka nikotinvätskor blir skattepliktiga. Ändringarna har bland annat ansetts stödja målen i både tobakslagen och lagen om tobaksaccis. Vid utskottets utfrågning har det också framförts kritik mot den föreslagna skattehöjningen. Den föreslagna betydande skattehöjningen har bland annat ansetts öka den lagstridiga införseln av elektroniska cigaretter och rökfria nikotinprodukter. Det har också påpekats att skattenivån i grannländerna är betydligt lägre.

Den gräns på 200 gram för resandeförsel som föreslogs i den ursprungliga propositionen ansågs av de flesta som hördes vara motiverad bland annat med tanke på folkhälsan och bekämpningen av svart handel. Å andra sidan har Tullen ansett att den föreslagna gränsen på 200 gram avsevärt ökar arbetet med skattekontroll, eftersom man kan anta att de mängder som passagerarna för med sig överskrider detta beskattningsmässiga gränsvärde eftersom det enligt tobakslagen är tillåtet att föra in en större mängd. Tullen har ansett att gränsen för skattefri införsel bör samordnas med gränserna vid införsel enligt tobakslagen för att göra tillsynen mer enhetlig.

Betänkande FiUB 23/2025 rd

Sammantaget sett anser utskottet att de föreslagna ändringarna behövs och är ändamålsenliga. Utskottet betonar skattehöjningens fiskala mål, men framhåller också att de hälsofördelar som eftersträvas genom förslaget är viktiga. Utskottet fäster dock uppmärksamhet vid behovet av att följa ändringarnas eventuella effekter på resandeförseln och den olovliga införseln.

I lagförslag 2 i den ursprungliga propositionen ingår den kvantitativa begränsning som ursprungligen föreslogs för skattefri resandeförsel. Lagförslaget i den kompletterande propositionen RP 168/2025 rd ersätter lagförslag 2 i den ursprungliga propositionen. Utskottet föreslås därför att riksdagen förkastar lagförslag 2 i proposition RP 96/2025 rd och godkänner lagförslaget i proposition RP 168/2025 rd.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 96/2025 rd utan ändringar.

Riksdagen förkastar lagförslag 2 i proposition RP 96/2025 rd.

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 168/2025 rd utan ändringar.

Betänkande FiUB 23/2025 rd

Helsingfors 25.11.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Saara Hyrkkö gröna
medlem Otto Andersson sv
medlem Markku Eestilä saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Marko Kilpi saml
medlem Jari Koskela saf
medlem Mika Lintilä cent
medlem Jari Ronkainen saf
medlem Joona Räsänen sd
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Ville Valkonen saml
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Sanna Antikainen saf
ersättare Janne Jukkola saml
ersättare Riitta Kaarisalo sd
ersättare Peter Östman kd.

Sekreterare var

utskottsråd Tarja Järvinen.

Betänkande FiUB 23/2025 rd

Reservation

Reservation /cent

Motivering

Syftet med tobakslagen i Finland är att användningen av tobaksprodukter och andra nikotinhaltiga produkter som innehåller för människor giftiga ämnen och orsakar beroende ska upphöra.

Den betydande höjning som regeringen föreslår är motiverad, eftersom regeringen tidigare har föreslagit sådana inkonsekventa ändringar i tobakslagen som inte i tillräcklig utsträckning främjar uppnåendet av syftet med tobakslagen.

Centern föreslog i sin reservation till den tidigare ändringen av tobakslagen (ShUB 8/2024 rd — RP 38/2024 rd) sådana ändringar som kunde ha skyddat unga människor från att börja röka, minskat användningen av tobaksprodukter, de skador som användningen av tobaksprodukter och det beroende som uppstår samt på lång sikt förbättrat folkhälsan. Regeringen gick dock inte med på att skärpa tobakslagen på detta sätt. Därför behöver vi en kraftigare prisstyrning.

Centern vill också lindra beskattningen av förvärvsinkomster för medelinkomsttagare betydligt kraftigare än vad regeringen gör. För att främja syftet med tobakslagen och flytta tyngdpunkten i beskattningen är vi bland annat beredda att höja punktskatten på tobak med sammanlagt cirka 100 miljoner euro mer än vad regeringen Orpo föreslår.

Enligt budgetpropositionen beräknas det inflyta 1,115 miljarder euro i skatt 2026, varvid en höjning av skatteintäkterna med cirka 9 procent täcker en tilläggshöjning på 100 miljoner euro.

En ytterligare höjning av punktskatten på tobak är motiverad också därför att kostnaderna för tobaksrelaterade skador enligt Institutet för hälsa och välfärd beräknas uppgå till cirka 1,3 miljarder euro. Det överstiger i nuläget intäkterna från tobaksskatten.

Således måste de som inte röker fortfarande bidra till kostnaderna för de negativa effekter som användningen av tobaksprodukter medför, trots att tobaksskatten under det senaste årtiondet har skärpts och klyftan mellan utgifterna och intäkterna har minskats. Det bör också noteras att kostnaderna för tobaksrelaterade skador under flera årtionden har varit högre än skatteintäkterna.

En minskning av tobaksrökningen skulle på lång sikt medföra hälsofördelar för medborgarna och samtidigt påverka kostnaderna för hälso- och sjukvården. En större skattehöjning är motiverad både av ekonomiska och hälsomässiga skäl.

Centern påpekar också att det nuvarande statsministerpartiet Samlingspartiet medan partiet var i opposition i sin alternativa budget för 2023 föreslog en höjning av tobaksskatten med 400 miljoner euro. Trots det har man bara genomfört en del av höjningen.

Regeringen kompletterade i sista minuten sin ursprungliga proposition så att punktskattefriheten på snus och rökfria nikotinprodukter som införs som resandeförsel från en annan EU-medlemsstat begränsas till 1 000 gram vardera i stället för 200 gram.

Betänkande FiUB 23/2025 rd
Reservation

Regeringen föreslog tidigare under remissbehandlingen en gräns på ett kilogram, men flera remissinstanser ansåg att den föreslagna gränsen på 1 000 gram för skattefri resandeförsel var för hög och föreslog att gränsen sänks betydligt.

Alla hälsoorganisationer ställde sig bakom den lägre gränsen. Även vissa organisationer som representerar handeln, turism- och restaurangbranschen samt skattebetalarna samt vissa aktörer som representerar nikotinpåssektorn understödde en sänkning av gränsen för resandeförseln jämfört med förslaget. Dessa ansåg bland annat att en begränsning av resandeförseln skulle styra konsumenterna att köpa nikotinpåsar i Finland.

Utifrån remissbehandlingen sänkte regeringen i sin egentliga proposition gränsen till 200 gram tills den genom den kompletterande propositionen åter höjdes till ett kilogram. Samtidigt som det bereds en tilläggshöjning av tobaksskatten bör regeringen ytterligare bedöma gränserna för skattefri införsel av tobaksprodukter för att skatteintäkterna bättre ska styras till Finland.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner två uttalanden. (Reservationens förslag till uttalanden)

Reservationens förslag till uttalanden

- 1. Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar de propositioner som behövs för att ytterligare höja punktskatten på tobak med 100 miljoner euro.*
- 2. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder om det genom en sänkning av gränserna för skattefri införsel av samtliga tobaksprodukter är möjligt att styra konsumenterna att köpa tobaksprodukter i Finland istället för att föra in dem genom resandeförsel.*

Helsingfors 25.11.2025

Markus Lohi cent
Mika Lintilä cent